

Suomen sosiaalipedagoginen seura ry.

Opinnäytepalkinto 2021

Palkintoraati: Aino Hannula & Voitto Kuosmanen

Palkintoehdokkaat

HEMMING; KATARIINA: RAKENTEELLINEN VALTA JA VALLATTOMUUS
Sosiaalipedagoginen tutkimus nuoren toimijuudesta ja rakenteellisesta vallasta lastensuojeluprosessin ja sijaishuollon aikana.

RÖNKKÖ, SOFIA: Uno Cygnaeuksen taistelu köyhyyttä vastaan.

SEILO, MARIA: EETTINEN SOLIDAARISUUS KASVATUSTAVOITTEENA - Systemaattinen analyysi Vanessa Andreottin globaalien kansalaiskasvatuksen teoriasta.

Ehdokastöiden esittely

Kaikki kolme sosiaalipedagogiikan pro gradu –tutkielman palkintoehdokastyöt ovat laadukkaita ja aiheiltaan sosiaalipedagogisesti kiinnostavia. Myös valitut tutkimusmenetelmät edustavat hyvin alan moninaisuutta. Kaikki työt liittyvät kriittiseen tutkimusperinteeseen. Tutkielmien aiheet ovat keväällä 2021 ehkä ajankohtaisempia kuin tekoaikana.

Sofia Rönkkö käsittelee aatehistoriallisessa tutkielmassaan kansakoulun perustajan Uno Cygnaeuksen ajatuksia köyhyydestä ja pedagogisia keinoja köyhyyden voittamiseksi. Käyttäen aineistona Cygnaeuksen kirjoituksia tekijä tuo esiin hänen kytköksensä alan kansainväliseen keskusteluun sekä hänen ponnistelunsa sivistyksen ja koulutuksen ulottamiseksi kaikkiin yhteiskuntakerroksiin. Työssään Rönkkö onnistuu tuomaan esille Cygnaeuksen ajattelusta nykyhetkelläkin haastavia näkökulmia, kuten kansansivistyksen feministisen puolen ja kädentaitojen oppimisen merkityksen arkisena selviytymiskeinona ja aseena köyhyyttä vastaan. Lisäksi hän muistuttaa, että koulu on myös sosiaalipedagoginen yhteisö.

Katariina Hemmingin tutkielma pureutuu lastensuojelun ”ikuiseen” ja erittäin ajankohtaiseen kysymykseen toimijuuden rakentumisesta ja mahdollisuudesta palvelurakenteissa toimivan vallan käytänteissä. Tapaustutkimuksen aineistona on yhden nuoren asiakassuhdetta koskeva, moniääninen ja –kerroksinen asiakaskertomus 14 vuodelta. Tämän analyysissä tekijä soveltaa kvalitatiivista tutkimusotetta ja diskurssianalyysiä. Hemmingin työ paljastaa, kuinka piilovalta toimii lastensuojelun tuen ja kontrollin kaksoissidoksessa ja saattaa estää nuoren mahdollisuuden aitoon toimijuuteen. Tutkielmassa avautuva yksilön ja rakenteen/yhteiskunnan haastava suhde on läsnä myös sosiaalipedagogisessa toiminnassa.

Maria Seilon työn kohteena on Vanessa Andreottin teksteissään esittämä, postkoloniaalisen teorian pohjalle rakentama globaalien kansalaiskasvatuksen teoria. Työssä selkiinnytetään systemaattisen tekstianalyysin keinoin, mitä Andreottin globaalien kansalaisuuden kasvatustavoitteeksi asettama eettinen solidaarisuus tarkoittaa sekä millaista oppimista ja kasvatusta se edellyttää. Tuloksena ja johtopäätöksinä Seilo esittää, että eettinen solidaarisuus edellyttää länsimaisen ajattelutavan rajojen tunnistamista ja eettisen suhteen luomista toiseksi määriteltyyn globaaliin etelään. Kasvatus ei kuitenkaan tarjoa valmiita toimintamalleja, vaan pyrkimyksenä on kehittää osallistujan itsenäistä ajattelua ja reflektiivistä etiikkaa vastuullisten ja eettisten päätösten tueksi.

Suomen sosiaalipedagoginen seura ry.

Sosiaalipedagogiikan opinnäytepalkinto 2021

Maria Seilo: EETTINEN SOLIDAARISUUS KASVATUSTAVOITTEENA - Systemaattinen analyysi Vanessa Andreottin globaalien kansalaiskasvatuksen teoriasta.

Valintakriteerit

Vuoden 2021 opinnäytetyön valintaa ohjasivat seuraavat asiat: Aiheen tutkimuksellinen hedelmällisyys ja ajankohtaisuus, teoreettis-metodologinen asiantuntemus sekä se, miten työ haastaa ja vie eteenpäin sosiaalipedagogista ajattelua.

Maria Seilon opinnäytteen aihe eettisestä solidaarisuudesta ja globaalikasvatuksesta on erityisen ajankohtainen Suomessa ja koko maailmassa, jossa dialoginen keskustelu, kuuntelu ja pyrkimys yhteisymmärrykseen ja yhteistoimintaan ovat tulleet haasteiksi. Eettisen solidaarisuuden vahvistuminen on avain dialogin vahvistumiseen sekä blokkien ja fundamentalismin purkamiseen, kun ratkaisemme globaaleja ongelmia. Tutkimuskohteekseen Seilo on valinnut brasilialaisen Vanessa Andreottin globaalien kansalaiskasvatuksen teorian.

Opinnäytepalkinnossa on tärkeää, että työssä on onnistuttu myös teoreettis-metodologisissa valinnoissa, tulkinnoissa ja soveltamisessa. Seilo on rajannut analyysinsä teokseen *Actionable Postcolonial theory in Education* (2011) sekä artikkeliin *Postcolonial and post-critical 'global citizenship education'* (2010). Systemaattinen analyysi Andreottin teoriasta tuottaa eettistä kansalaiskasvatusta kuvaavan mallin, jonka soveltamista sosiaalipedagogisessa toiminnassa tekijä arvioi ansiokkaasti. Opinnäyte innostaa monella tavalla kasvatusta purkamaan vallitsevia ajattelu- ja toimintatapoja kriittisen, emansipatorisen kasvatuksen suuntaan. Kasvaminen itseohjautuvaksi ja eettiseksi toimijaksi edellyttääkin uskallusta purkaa omia ajattelutapoja ja kehittää itsereflektiivisyyttä. Nämä taidot ovat välttämättömiä, jotta voimme kohdata ja ratkaista yhdessä maailmanlaajuisia haasteita.

Seilo toteaa: ”Andreottin teoriaa voidaan soveltaa globaalikasvatuksessa sekä sen eri osa-alueiden opetuksessa. Globaaleja kysymyksiä käsiteltäessä ja ratkaistaessa eettistä vastuullisuutta toista kohtaan olisi kuitenkin tarpeen laajentaa kohti ekologista ja planetaarista vastuuta esimerkiksi ekokriittisen tai ekososiaalisen ajattelun kautta. Tämän lisäksi näkökulmia osallisuudesta ja toimijuudesta voitaisiin täydentää esimerkiksi sosiaalipedagogisen kansalaiskasvatuksen teoriakehityksen avulla.”

Maailman taloutta on hallinnut 1980-luvulta lähtien uusliberaali ideologia, jonka intressinä ei ole olleet eettisyyden, solidaarisuuden ja oikeudenmukaisuuden edistäminen maailman valtioiden ja kansalaisten kesken. Maailmassa eletään myös globaalisti ratkaistavien ongelmien aikaa. Näitä ovat mm ilmastonmuutos ja ympäristökysymykset, fundamentalismi ja terrorismi, muuttoliike ja köyhyys. Koronapandemia on tuonut näkyväksi, mitä tarkoittaa pohjoisen ja etelän suhde ja havainnollistanut, että harjaantuminen eettiseen solidaarisuuteen on globaalien dialogisten toiminnan välttämättömyys. Seilon työ avaakin tärkeän sekä kasvatukseen että ihmisenä olemiseen ja selviytymiseen liittyvän näkökulman keskusteluun: Voimmeko selvitä ilman tragediaa, ellemmme kykene eettiseen solidaarisuuteen? Tässä asiassa koulut ja järjestöt sekä kaikki kasvatusperheestä yliopistoon ovat tärkeässä roolissa.